

Η ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Τοῦ Δρ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α. ΒΑΝΔΩΡΟΥ

I. Εἰσαγωγή

Νομισματικὴ ἔνωσις εἶναι ἓν σημαντικὸν βῆμα πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς Εὐρωπαϊκῆς οἰκονομικῆς ἑνοποιήσεως. Ἡ ἑνοποίησης ὑπῆρξεν εἰς τῶν ἀκρογωνιαίων λίθων τῆς πολιτικῆς τῶν Η.Π.Α. ἀπὸ τῆς μεταπολεμικῆς περιόδου τοῦ Β' Παγκοσμίου πολέμου. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῶν ἰδίων τῶν Εὐρωπαίων, «εἰς τὸν σκληρὸν κόσμον τῆς παγκοσμίου πολιτικῆς ὑπάρχει εἰς μόνος τρόπος διὰ νὰ μὴ ἀγνοηθῇ ἡ Εὐρώπη ὑπὸ τῆς Ἀμερικῆς, τὸ νὰ μὴ ἀπειληθῆται ὑπὸ τῆς Ρωσίας, νὰ μὴ ἐκβιάζεται ἀπὸ τοὺς Ἀραβας, ἐν βραχεὶ τὸ νὰ ἐπιτύχη ἴσην μεταχείρισιν, καὶ τοῦτο εἶναι, βεβαίως, τὸ νὰ εἶναι ἰσχυρὰ καὶ ἠνωμένη»¹.

Ἡ παροῦσα μελέτη θὰ θεωρήσῃ τὰ ἤδη πραγματοποιηθέντα βήματα πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ ἰδεώδους τῆς οἰκονομικῆς ἑνοποιήσεως καὶ τὸ χρονοδιάγραμμα τῆς νομισματικῆς ὀλοκληρώσεως τῶν προβλημάτων καὶ τῶν εὐκαιριῶν τὰ ὁποῖα τίθενται ὑπὸ τοῦ συμπλόκου φορολογίας καὶ νομίσματος, ὡς καὶ ἄλλων ἀπαιτούμενων μέτρων, διὰ τὰς προοπτικὰς τοῦ μέλλοντος. Ἐμφασίς θὰ δοθῇ ἐπὶ τῶν οὐσιαστικῶς πραγματοποιηθεισῶν προόδων, παρὰ ἐπὶ θεωρητικῶν ἀπόψεων, αἱ ὁποῖαι βεβαίως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀγνοηθῶσιν ὀλοσχερῶς, ἂν καὶ μία μελέτη, ἀκόμη καὶ τῶν κυριωτέρων ἀπόψεων, θ' ἀπῆται περισσότερον χῶρον τοῦ δυναμένου νὰ διατεθῇ.

Ἐφ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς προοπτικὰς, ὑφίσταται μία σημαντικὴ διαφορὰ ἀπόψεων, τοῦτου ἐξαρτωμένου ἐκ τοῦ ἐὰν βλέπῃ τὰς κυρίας γραμμὰς καὶ τὰς μείζονας πολιτικὰς ἐξελίξεις ἢ βλέπῃ καὶ μελετᾷ τὰς λεπτομερείας τῶν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν πραγματοποιούμενων εἰς τὴν κοινότητα ἐξελίξεων. Ἡ μεγάλη εἰκὼν σήμερον εἶναι ἡ τῆς διηρημένης Εὐρώπης, ἀδυνατούσης νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν ἀπειλήν τοῦ ἀραβικοῦ μπούκοτᾶς πετρελαίου. Μία ποικιλία πολιτικῶν καὶ δημοσιογραφικῶν φωνῶν εἶναι πρόθυμος καὶ ἔτοιμος νὰ ἐξηγήσῃ τοὺς λόγους τῆς μὴ πραγματοποιήσεως τῆς εὐρωπαϊκῆς ἑνοποιήσεως. Ἀπὸ τῆς ἄλλης πλευρᾶς ὑπῆρξεν ἐξ ἴσου δραματικαὶ ὀπισθοδρομήσεις εἰς τὸ παρελθόν, συμπεριλαμβανομένου τοῦ γκολι-κοῦ σαμποτᾶς κατὰ τῆς Ἀμύνης τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητος, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ

1. Walter Laqueur : Europe runs out of gas. In the New York Times Magazine, January 20, 1974, p. 43.

1950, αλλά αί ένωτικά δυνάμεις άνεσυνεκροτήθηκαν και έξηκολούθησαν έργαζόμενα διά τήν ολοκλήρωσιν. Κατά τήν διάρκειαν τών παρελθουσών δύο δεκαετιών, μία σειρά μετριών έπιτυχιών φκοδόμησαν ένα αξιοσημειώτως πολύπλοκον και ίκανώς έπιτυχές οικόδομημα, τό όποιον άκόμη ίσταται, παρά τά πλήγματα τής κρίσεως ένεργείας. Έπί πλέον, νυν γίνεται άπόπειρα νά προστεθί εις τόν κατάλογον τών ήδη πραγματοποιηθέντων άντικειμενικών σκοπών και ή νομισματική ολοκλήρωσις.

II. Προϊστορία

Αί ρίζαι τής ευρωπαϊκής νομισματικής ένώσεως εισόδου βαθέως εις τό παρελθόν, αλλά πάντοτε εξετρέφοντο μέ τήν πρός ήγεμονίαν έπιθυμίαν μις χώρας και τοϋ κεχαρισμένου αυτῆ ήγεμόνος ή άλλου τινός. 'Ο Καίσαρ, ό Καρολομάγνος, ό Ναπολέων και ό Χίτλερ, άπαντες προσεπάθησαν νά ένοποιήσουν τό δυτικόν ό τμήμα τής ήπειρου διά τής βίας, αλλά αί προσπάθειαι αυταί ήσαν είτε μόνον μερικώς έπιτυχεις είτε λίαν εφήμεροι. Κατά τήν μεταπολεμικήν περίοδον τοϋ Β' Παγκοσμίου πολέμου, έν τούτοις, έγιναν τά πρώτα στερεά βήματα τά όποια κατέληξαν τελικώς εις τήν σημερινήν Κοινότητα. Κατά τό 1947, τό Βέλγιον, ή 'Ολλανδία και τό Λουξεμβούργον έσχημάτισαν τήν οικονομικήν ένωσην Benelux. Κατά τήν αυτην εποχήν περίπου τό σχέδιον Μάρσαλλ ήρχισε διοχετεύον τήν 'Αμερικανικήν βοήθειαν εις τήν Ευρώπην.

Διά νά έπιτευχθί μία καλύτερα διαχείρισις τής 'Αμερικανικής βοήθειας ιδρύθη κατά τό 1948 ό 'Όργανισμός Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας. Εις έκ τών κυρίων αυτου άντικειμενικών σκοπών ήτο ή φιλελευθεροποίησις τοϋ έμπορίου μεταξύ τών δυτικών ευρωπαϊκών χωρών. Κατά τό 1950, ό Γάλλος 'Υπουργός επί τών 'Εξωτερικών Robert Schuman προέτεινε τόν σχηματισμόν τής Ευρωπαϊκής Κοινότητος 'Ανθρακος και Χάλυβος (ECSC) διά νά συγχανέυση τās βιομηχανίας άνθρακος, σιδήρου και χάλυβος τών χωρών, αί όποιαί θα άπεδέχοντο τόν έλεγχον ένός υπερεθνικού όργανισμοϋ. 'Η ECSC ήρχισε λειτουργούσα τό 1952. Μετ' όλίγον χρόνον έγέγοντο προσπάθειαι άποδοχής μις ευρωπαϊκής άμυντικής κοινότητος, αλλά τό προσχέδιον τής συνθήκης ένανάγησεν εις τήν Γαλλικήν Βουλήν, συνεπεία κυρίως τών γκωλιστικών έπικρίσεων².

'Η άποτυχία τής πολιτικής προσεγγίσεως, συνδυαζομένη πρός τήν έπιτυχίαν τής ECSC, έστρεψε τās ευρωπαϊκάς προσπάθειάς όπίσω πρός τήν ολοκλήρωσιν έντός τής οικονομικής σφαιρας. Τά έξ μέλη τής Κοινότητος 'Ανθρακος και Χάλυβος — Βέλγιον, Γαλλία, ή 'Ομοσπονδιακή Γερμανική Δημοκρατία, 'Ιταλία, Λουξεμβούργον και 'Ολλανδία — συνέφώνησαν εις Διάσκεψιν συγκληθεισαν εις τήν 'Ιταλίαν τό 1955 νά δημιουργήσουν μιαν πλήρη οικονομικήν ένωσην και νά ένώσουν τās προσπάθειάς των διά τās ειρηνικάς εφαρμογάς τής ατομικής ένεργείας. Κατά τήν 25ην Μαρτίου 1957 αί συνθήκαι τής Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητος (EEC) και τής Ευρωπαϊκής Κοινότητος 'Ατομικής Ένεργείας (Eu-

2. Βλ. Leon H. Lindberg and Stuart A. Scheingold: Europe's would be Policy.

ratom) υπεγράφησαν εις την Ρώμην, και ἀμφότεραι αἱ συνθήκαι ἐπεκυρώθησαν ἀπὸ τὰ ἔθνικὰ κοινοβούλια πρὸ τῆς λήξεως τοῦ ἔτους. Ἡ σύμβασις τῆς ΕΕC ἤρχισεν ἰσχύουσα τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1958, και ἀμέσως ὀργανώθησαν τὰ θεσμικὰ καθιδρύματα τῆς Κοινότητος εἰς τὰς Βρυξέλλας³.

Ἀνεξαρτήτως τῆς ἐκδήλου σπουδαιότητος τῶν μέτρων αὐτῶν δεόν νά σημειωθῇ ὅτι αἱ συνθήκαι θά ἔδει νά ἐπιβάλλωνται ὑφ' ἑνὸς ἀνεξαρτήτου Εὐρωπαϊκοῦ Δικαστηρίου. Τὸ Δικαστήριον τοῦτο ἀπετέλεσε ἕν ἀναπόσπαστον τμήμα τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητος Ἐνθρακος και Χάλυβος, και αἱ δικαιοδοσίαι του ἐπεξετάθησαν εἰς ἄλλα ἀκόμη πεδία, ἐφόδον ἕτεραι συνθήκαι ἐτίθεντο ἐν ἰσχύϊ. Τὸ δικαστήριον τοῦτο ἔχει εὐρείας δικαιοδοσίας νά ἐπιβάλλῃ τὴν τήρησιν και τὸν σεβασμὸν τῶν συνθηκῶν και νά ἐρμηνεύῃ ταύτας. Πᾶσα νομικὴ διένεξις μεταξὺ κρατῶν - μελῶν ἐπὶ ζητημάτων ἀναφερομένων εἰς τὰς μεταξὺ των συμφωνίας δεόν νά ὑποβληθῇ εἰς τὴν ὑπερτάτην κρίσιν τοῦ Δικαστηρίου τοῦτου, και ἰδιωτικαὶ ἐταιρίαι και ἄτομα δύνανται ἐπίσης νά ἐπικαλοῦνται τοῦτο, ἀκόμη και κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν ἰδίων αὐτῶν κυβερνήσεων. Οὕτως, ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς ἀρχῆς τῆς «ἡ Κοινότης οὐδόλως ἦτο ἕν διεθνὲς σῶμα, ὑποκείμενον, ὡς τόσα πολλὰ ἄλλα, εἰς τὰς ἐπιρροὰς τῆς διεθνοῦς διπλωματίας. Θά ἦτο αὕτη μία ἀνεξάρτητος ὄντοτης, ἔχουσα τοὺς ἰδίους αὐτῆς νόμους και συνάπτουσα, χωρὶς νά ὑποχρεοῦται νά ἐπιζητῇ τὴν ἔγκρισιν τῶν συμβαλλομένων κρατῶν, ἀμέσους νομικὰς σχέσεις μετὰ τῶν ἰδίων αὐτῆς ὑπηκόων, τὰ συγκροτήματα — ἐπιχειρήσεις — ἄνθρακος και χάλυβος εἰς τὰ κράτη - μέλη τῆς Κοινότητος»⁴.

Τὸ 1965 συνωμολογήθη μία σύμβασις παγιώσεως και συγχωνεύσεως τῶν τριῶν κοινοτήτων. Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Οἰκονομικὴ Κοινότης ἰδρύθη κατὰ τὴν σημερινήν της μορφήν διὰ τῆς συμβάσεως τῆς 8ης Ἀπριλίου 1965, και κατὰ τὸν Ἰούλιον 1967 ἡ συγχώνεσις εἶχε πλήρως ὀλοκληρωθῆ. Ἐκτοτε ὑπάρχει μόνον μία Ἐπιτροπὴ και ἕν μόνον Συμβούλιον, ὑπέχον ἀπάσας τὰς εὐθύνας και ἔχον ὅλας τὰς δικαιοδοσίας τὰς ἀναφερομένας εἰς τὰς τρεῖς συνθήκας. Ἀργότερον, αἱ συνθήκαι αὗται θά κωδικοποιηθῶσιν εἰς ἕν μόνον ἔγγραφο - συνθήκην, ἀλλὰ τὸ στάδιον τοῦτο δὲν ἔχει ἀκόμη ἐπιτευχθῆ⁵.

Ἐτερον σημαντικὸν βῆμα ἐγενετο τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1973, ὅταν ἡ Ἀγγλία, ἡ Ἰρλανδία και ἡ Δανία ἠνώθησαν πρὸς τὰ ἀρχικὰ ἑξ μέλη. Τὰ νέα μέλη ἀπλῶς ἀπεδέχθησαν τὰς ὑφισταμένας συνθήκας. Δὲν ἐπῆλθε οὐσιώδης μεταβολὴ εἰς τοὺς κανόνας και τὴν μέθοδον λειτουργίας τῆς Κοινότητος συνεπιεῖ τῆς τοιαύτης προσχωρήσεως. Τὸ θεσμικὸν πλαίσιον ἐπίσης παρέμεινεν ἀμετάβλητον.

III. Τὸ θεσμικὸν πλαίσιον

Διὰ νά συμπληρωθῇ ἡ καθολικὴ εἰκὼν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος εἶναι ἀναγκαῖα μία βραχεῖα περιγραφή τοῦ θεσμικοῦ τῆς πλαισίου. Ἄν

3. Gordon Weil: A Hand - Book in the European Economic Community.

4. Andrew Donner: The Role of the European Community Court of Justice.

5. Emile Noel: How the European Community's Institutions Work.

και άπλη, κατά τας κυρίας αúτης γραμμάς, ή όργανωσις τής Κοινότητος είναι τόσον περίπλοκος, ως ήδύνατό τις ν' άναμείνη εκ του μεγέθους των καθηκόντων των αναφερομένων εις τήν επίβλεψιν τής ολοκληρώσεως σημαντικών περιοχών τής εθνικής ζωής.

Τό Εύρωπαϊκόν Κοινοβούλιον

Διά τής προσφάτου διευρύνσεως τής Κοινότητος, ό αριθμός των έδρών εις τό Εύρωπαϊκόν Κοινοβούλιον ηύξήθη εις 198 από 142. Τά μέλη του Κοινοβουλίου τούτου εκλέγονται υπό των ιδίων αυτών κοινοβουλίων επί τη βάσει 36 από τας μεγαλυτέρας χώρας (Γαλλίαν, Γερμανίαν, Ιταλίαν και Άγγλίαν), 14 διά τό Βέλγιον και τήν Όλλανδίαν, 10 διά τήν Ιρλανδίαν και τήν Δανίαν και 6 διά τό Λουξεμβούργον. Κατά τήν έσωτερικήν του όργανωσιν τό Κοινοβούλιον δέν είναι διηρημένον κατ' εθνικάς ομάδας, αλλά εις πολιτικάς ομάδας Εύρωπαϊκού επιπέδου. Κατά τας συνθήκας, τό Κοινοβούλιον μόνον είναι υπεύθυνον διά τήν από ήμέρας εις ήμέραν λειτουργίαν τής εκτελεστικής ύπηρεσίας — δηλ. τής Έπιτροπής — και εις τό νά διαβιβαιοϋται ότι ή Έπιτροπή αύτη δέν υποκύπτει εις τας κολακειάς και τας θωπείας ή τήν πίεσιν οίασδήποτε εθνικής κυβερνήσεως⁶. Τό Κοινοβούλιον δέον αúστηρως νά συμβουλευήται επί των περισσότερων σοβαρών προτάσεων τής Έπιτροπής πριν ή αύται διαβιβασθώσιν εις τό Συμβούλιον.

Τό Κοινοβούλιον παρακολουθεϊ εκ του σύνεγγυς τας ανέλιξεις εις τήν Κοινότητα. Κανονικώς συνέρχεται τουλάχιστον επτά ή όκτώ φοράς τό έτος εις συνεδρία μις εβδομάδος και συχνά συνέρχεται εις εκτάκτους συνεδριάσεων, επιμις ή δύο ήμερών. Μεταξύ των τυπικών, κανονικών αυτών συνεδριάσεων, επιτροπαί του Κοινοβουλίου συνέρχονται διά νά πραγματευθώσιν τά ειδικού ένδιαφέροντος πεδία αυτών. Από κοινοϋ μετά πλέον συνήθων νομοθετικών σομάτων, τό Κοινοβούλιον δύναται νά υποβάλλη έρωτήματα πρós τά άλλα όργανα, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνήσεων και δύναται νά εκφράση τας άπόψεις του επί οίουδήποτε σημείου των συνθηκών. Έχει ελάσσονας προϋπολογιστικάς δικαιοδοσίας. Βασικώς δύναται μόνον νά επηρεάση ανέλιξεις μέσω τής ήθικής του έξουσίας και τής δημοσιότητος⁷.

Κατά τά παρελθόντα τρία έτη διεξήχθη σημαντική συζήτησις εις εύρωπαϊκοϋς κύκλους επί αριθμού προτάσεων αποβλεπουσών εις τήν ενίσχυσιν του ρόλου του Κοινοβουλίου. Υπήρχαν προτάσεις άμέσου εκλογής. Παραιτούμενος τής δράσεως επί επιπέδου Κοινότητος αριθμός μελών - κρατών μελετοϋν τήν άποδοχήν νομοθεσίας άμέσου εκλογής των εθνικών του αντιπροσώπων. Επίσης μελετάται ή παροχή μεγαλυτέρου προϋπολογισμικού έλέγχου. Δέν άμφισβητείται πλέον σοβαρως ότι ό ρόλος του Εύρωπαϊκού Κοινοβουλίου θά συνεχισθαι άξανάμενος άν άποσκοπήται τό ιδεώδες τής οικονομικής ένώσεως διά τό 1980⁸.

6. Βλ. αúτόθι ως εις σημ. 5.

7. Βλ. Noel, p. 10.

8. Βλ. αúτόθι σ. 9 και Harry B. Elli: «The Common Market».

Τὸ Σύμβουλιον: Τὸ Συμβούλιον σύγκεται ἐξ ἀντιπροσώπων τῶν κυβερνήσεων τῶν μελῶν - κρατῶν. Ἄν καὶ οἱ ὑπουργοὶ τῶν Ἐξωτερικῶν θεωροῦνται οἱ κύριοι ἀντιπρόσωποι εἰς τὸ Συμβούλιον, ἡ σύνθεσις του ποικίλλει ἀναλόγως πρὸς τὸ θέμα. Ἐκ τῶν θεμάτων τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως εἶναι δυνατόν νὰ ἀπαιτηθῇ ἡ παρουσία τοῦ Ὑπουργοῦ Μεταφορῶν, Γεωργίας ἢ Οἰκονομικῶν, μεταξὺ ἄλλων. Ἡ προεδρία τοῦ Συμβουλίου ἐναλλακτικῶς ἀσκεῖται ὑπὸ τῶν μελῶν - κρατῶν, ἅτινα ἀντιπροσωπεύονται εἰς αὐτό, διὰ περίοδον ἐξ μηνῶν⁹. Προκειμένου νὰ ληφθῶσιν ἀποφάσεις, αὗται λαμβάνονται κατὰ τὴν βᾶσιν τῆς πλειοψηφίας, ἐφαρμοζομένου συστήματος βαρύνοντος δικαιώματος ψήφου. Αἱ τέσσαρες μεγάλαι χῶραι ἔχουν δέκα ψήφους ἑκάστη, τὸ Βέλγιον καὶ ἡ Ὀλλανδία ἀνὰ πέντε ἑκάστη, ἡ Ἰρλανδία καὶ ἡ Δανία ἀνὰ τρεῖς καὶ τὸ Λουξεμβούργον δύο. Τεσσαράκοντα μία ψήφοι ἀπὸ ἐξ τουλάχιστον χώρας ἀπαιτοῦνται διὰ σχηματισμὸν πλειοψηφίας, ἂν καὶ τὸ σύνολον τῶν ψήφων εἶναι συνολικῶς 58.

Βοηθοῦσα τὸ Συμβούλιον ὑπάρχει μία μόνιμος Ἐπιτροπὴ ἀντιπροσώπων καὶ ἀριθμὸς προσθέτων ὁμάδων ἐμπειρογνομόνων. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ πρεσβευτᾶς (μονίμους ἀντιπροσώπους) τῶν μελῶν - κρατῶν καὶ εἶναι ἄρμοδια διὰ τὴν σύνταξιν τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως καὶ τοῦ γραφειοκρατικοῦ ἔργου αὐτῆς, διὰ τὰς συνεδρίας τοῦ Συμβουλίου.

Ἡ Ἐπιτροπὴ: Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀποτελεῖται ἐκ 13 μελῶν ὀριζομένων διὰ συμφωνίας μεταξὺ τῶν μελῶν κυβερνήσεων. Τὰ μέλη τῆς δεόν ὄπως ἐνεργοῦν ἐν πλήρει ἀνεξαρτησίᾳ τῶν Κυβερνήσεων καὶ τοῦ Συμβουλίου. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐκβληθῶσι τῆς ὑπηρεσίας των ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου, ἀλλὰ μόνον ὑπὸ τοῦ Κοινοβουλίου. Διὰ ψήφου ἐλέγχου εἶναι δυνατόν νὰ υποχρεωθῇ ἡ Ἐπιτροπὴ νὰ παραιτηθῇ ὡς σῶμα. Ἡ Ἐπιτροπὴ εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸν Γενικὸν Γραμματέα τῶν Η.Ε. καὶ τὸ ἐπιτελεῖον του, ἐνφ' τὸ Κοινοβούλιον καὶ τὸ Συμβούλιον ἐκπροσωποῦν κυβερνήσεις ἢ ἔθνικα Κοινοβούλια. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀντιπροσωπεύει καὶ προασπίζει τὰ συμφέροντα τῆς γεννωμένης οἰκονομικῆς ἐνώσεως. Κανονικῶς ἐπληθρῶθη ὑπὸ ἰσχυρῶν ἀνδρῶν, οἱ ὅποιοι πιστεύουν εἰς τὸ ἰδεῶδες τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνότητος, ἀρχῆς γενομένης μὲ τὸν Jean Monnet, καὶ μέγα μέρος τῆς πρὸς πρόοδον ὁρμῆς πρὸς τὴν οἰκονομικὴν ὁλοκλήρωσιν ἐξ αὐτοῦ προήλθεν.

Ἡ σχέσις μεταξὺ τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ Συμβουλίου περιπλέκεται ὑπὸ τοῦ γεγονότος ὅτι διάφοροι διαδικασίαι ἐπιβάλλονται ὑπὸ τῶν τριῶν συνθηκῶν. Ἐφαρμοζούσα τὴν συνθήκην ἄνθρακος καὶ χάλυβος ἡ Ἐπιτροπὴ δύναται νὰ ἐκδώσῃ ἀποφάσεις αἱ ὁποῖαι εἶναι δεσμευτικά, συστάσεις αἱ ὁποῖαι εἶναι δεσμευτικά ὡς πρὸς τοὺς σκοποὺς ἀλλὰ ὄχι καὶ ὡς πρὸς τὰ μέσα, ἢ ἀπλᾶς γνώμας. Ἐπίζητημάτων ἀφορῶντων εἰς τὴν Κοινὴν Ἀγοράν, ἐν τούτοις, αἱ συστάσεις δὲν εἶναι δεσμευτικά, ἀλλὰ οἱ κανονισμοὶ εἶναι¹⁰.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀσκεῖ ἀριθμὸν σημαντικῶν λειτουργιῶν. Εἶναι εἰς τῶν κυρίων θεματοφυλάκων τῶν συνθηκῶν. Τὰ μέλη - κράτη ἐξαρτῶνται ἐξ αὐτῆς διὰ νὰ

9. Βλ. Noel, p. 2.

10. Βλ. αὐτόθι, Noel, σ. 2-3.

διαπιστώσουν ότι κανέν μέλος μονοπλεύρως ή έν κρυπτή παραβιάζει τούς δρους τών συνθηκών. Ο ρόλος αυτής τού επιβλέποντος είναι σημαντικός — διά την διατήρησιν τής αμοιβαίας έμπιστοσύνης και έπεκτείνεται τόσον εις τās ιδιωτικάς επιχειρήσεις όσον και εις τās κυβερνήσεις. Η Έπιτροπή είναι επίσης ο έκτελεστικός βραχίον τής Κοινότητος. Αυτή έχει άμεσον νομοθετικήν δικαιοδοσίαν συμφώνως πρὸς τās συνθήκας. Κατά τὸ 1972 μόνον, παραδείγματος χάριν, εξέδωσε 2500 κανονισμούς, τὸ πλείστον τών όποιων έπραγματεύετο περί άγροτικών ζητημάτων, ύποκειμένων εις τās περί Κοινῆς Άγορᾶς συμφωνίας¹¹.

Ειδικαί Έπιτροπαί :

Τὸ Συμβούλιον και ή Έπιτροπή δέχονται ειδικευμένην συμβουλήν από αριθμόν σωμάτων, εκ τών όποιων τὸ σπουδαιότερον είναι ή Οικονομική και Κοινωνική Έπιτροπή και ή Συμβουλευτική τοιαύτη. Η πρώτη αποτελείται από 144 μέλη και επιλαμβάνεται τών θεμάτων τών άφορώντων τὸ πεδίον τής Κοινῆς Άγορᾶς και τής Euratom. Η δευτέρα έχει 81 μέλη και ενεργεί συμβουλευτικῶς επί ζητημάτων άφορώντων τὸν άνθρακα και τὸν χάλυβα. Αμφότερα τὰ σώματα εκπροσωποῦν διαφόρους κοινωνικούς και οικονομικούς τομείς τών έννεα χωρῶν, αί όποιαί ύποχρεοῦνται νά σέβωνται τās διατάξεις και τās εκ τών συμβάσεων ύποχρεώσεις. Αί διατάξεις αυταί περιλαμβάνουν έμπορικὰς ένώσεις, εργατικάς τοιαύτας και άγροτικάς ένώσεις. Αί συνθήκαι καθορίζουν τās περιπτώσεις και τήν μέθοδον διά τής όποιας αί γνώμαι τών συμβουλευτικῶν αυτών ομάδων δέον ν' άκούωνται πριν ή ληφθῆ μία τελική απόφασις¹². Επίσης δύνανται νά ύποβάλλουν γνώμας, όποτε πιστεύουν ότι ή περίπτωσης τὸ επιβάλλει.

Τὸ Εὐρωπαϊκὸν Δικαστήριον

Έν εκ τών νεωτεριστικῶν χαρακτηριστικῶν τής Εὐρωπαϊκῆς Οικονομικῆς Κοινότητος υπήρξεν ή δημιουργία ενός ισχυροῦ συστήματος υπερεθνικῆς δικαιοσύνης εντός τών περιωρισμένων πεδίων τών καλυπτομένων υπό τών συνθηκών. Υπό τὸ σύστημα τών Η.Ε. π.χ., τὸ Διεθνὲς Δικαστήριον τής Χάγης εξαρτάται εκ τής άποδοχῆς τών αποφάσεών του υπό τών μελῶν - κρατῶν. Τὸ Εὐρωπαϊκὸν Δικαστήριον, από τής έτέρας πλευρᾶς, είναι διησφαλισμένον διά τήν άποδοχήν του υπό τού γεγονότος ότι όλα τὰ κράτη - μέλη απέδεχθησαν τήν δικαιοδοσίαν του διά συνθηκῶν αί όποιαί έχουν ισχύν άνωτέραν τής τού εθνικοῦ νόμου. Επί πλέον, τὸ Δικαστήριον δέν ἐδίστασε νά καλέσῃ εις άπολογίαν μέλη - κράτη όταν ή περίπτωσης τὸ άπήτη¹³. Τὸ Δικαστήριον έχει έξουσιοδοτηθῆ νά επιλαμβάνεται ύποθέσεων και ν' άποφαινεται εγκύρως επ' αυτών, ως ακολουθῶς :

— Άδυναμία ενός κράτους-μέλους νά εκπληρώσῃ τās ύποχρεώσεις του.

— Παράνομοι πράξεις τού Συμβουλίου και τής Έπιτροπῆς, έρμηνεία τής συνθή-

11. Noel, σελ. 4-5.

12. Βλ. Ένθ' άνωτέρω Noel, σ. 2.

13. Wolfgang Friedman: The Changing Structure of International Law. New York Columbia Univ., pp. 98-99.

κης, ἔρμηνεία τῶν πράξεων τῶν θεσμικῶν Ὑπηρεσιῶν τῆς Κοινότητος καὶ τῶν βοηθητικῶν Ὑπηρεσιῶν τῶν ἰδρυθεισῶν ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου καθορίζουν ἀντισταθμίσεις διὰ ζημίας προκληθείσας ἀπὸ πράξιν τινὰ τῆς Κοινότητος, διενέξεις μεταξὺ τῆς Κοινότητος καὶ τῶν ὑπαλλήλων τῆς, δραστηριότητος τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τραπεζῆς Ἐπενδύσεων, διαιτησίαν ἀφορῶσαν εἰς τὴν Κοινότητα καὶ τακτοποίησις διενέξεων μεταξὺ κρατῶν-μελῶν ἐπὶ ἀντικειμενικῶν σκοπῶν τῆς Συνθήκης. Ὑποθέσεις δύνανται ν' ἀχθῶσιν ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου τούτου ὑπὸ Ὑπηρεσιῶν τῆς Κοινότητος, ἰδιωτῶν ἢ ἑταιρειῶν καὶ ἀπὸ ἐθνικά δικαστήρια. Οἱ δύο κύριοι τύποι διαδικασίας εἶναι προδικαστικαὶ ἀποφάσεις καὶ ἄμεσοι ἀγωγαί¹⁴.

Κάποια γεῦσις τῆς ἐπιρροῆς τοῦ Δικαστηρίου εἶναι δυνατόν νὰ δοθῇ διὰ συνοπτικῆς περιγραφῆς τῆς ὑποθέσεως Costa κατὰ τῆς Ente National Energia Elettrica. Ὁ Costa, εἰς Ἰταλὸς νομικός, ἠρνήθη νὰ πληρώσῃ τὸν λογαριασμόν τοῦ ἠλεκτρικοῦ του ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ ἐθνικοποίησις τῆς ἠλεκτρικῆς βιομηχανίας τῆς Ἰταλίας παρεβίασεν ἀριθμὸν διατάξεων τῆς συνθήκης EEC. Τὸ Συνταγματικὸν Δικαστήριον τῆς Ἰταλίας ἀπεφάνθη κατ' αὐτοῦ ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ὁ ἐθνικὸς νόμος καὶ ὁ νόμος τῆς Κοινότητος ἔχουν τὴν αὐτὴν ἰσχὺν καὶ συνεπῶς ὁ νόμος τῆς Κοινότητος ἦτο δυνατόν νὰ παρακαμφθῇ δι' ἐθνικοῦ νόμου. Τὸ Εὐρωπαϊκὸν Δικαστήριον ἀνέτρεψε τὴν ἀπόφασιν αὐτήν, ἀπεφάνθη ὑπὲρ τοῦ Costa καὶ ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις ὑπεχρεώθη νὰ τροποποιήσῃ τοὺς ὅρους τῆς ἐθνικοποιήσεώς τῆς¹⁵.

Ἡ γενικὴ φύσις τῆς Κοινότητος

Γενικῶς αἱ συνθηκαὶ τῆς Κοινότητος δὲν καθίδρυσαν μίαν ὁμοσπονδίαν. Δὲν μεταβιβάζουν εἰς μίαν ὁμοσπονδιακὴν Κυβέρνησιν τὰς κανονικὰς εὐθύναις διὰ τὰς ἐξωτερικὰς ὑποθέσεις, τὴν ἄμυναν καὶ ἄλλα ζητήματα, τὰ ὅποια ὑπερβαίνουν τὴν εὐθύνην τοῦ Κράτους.

Ἡ μεταβίβασις ὀρισμένων ἐνεργειῶν καὶ δικαιοδοσιῶν ἀπὸ τὰ μέλη-κράτη πρὸς τὴν Κοινότητα περιορίζεται εἰς μερικοὺς οὐσιώδεις οικονομικοὺς τομεῖς. Δὲν ὑφίσταται εὐρεῖα μεταβίβασις ἐξουσιῶν, μόνον μία περιορισμένη δικαιοδοσία νὰ ἐκτελεθῇ, νὰ ἐφαρμόξῃ καὶ ν' ἀναπτύσῃ εἰδικὰς λειτουργίας μεταβιβαθείσας εἰς τὴν Κοινότητα ὑπὸ πολυπλεύρων συνθηκῶν. Τὸ Κοινοβούλιον ἔχει μόνον διασκεπτικὰς λειτουργίας, ἐκτὸς τῆς ἐξουσιοδοτήσεως νὰ ἀπολύῃ τὸ Ἐκτελεστικόν—τὴν Ἐπιτροπὴν—διὰ ψήφου μομφῆς τῶν δύο τρίτων. Τὸ Συμβούλιον ἐκπροσωπεῖ ἐθνικὰ συμφέροντα. Τὸ Δικαστήριον ἔχει ἓνα οὐσιαστικὸν δικαστικὸν ρόλον, παρόμοιον πρὸς τὸν τοῦ Ὁμοσπονδιακοῦ Δικαστηρίου, ἀλλὰ ὁ ρόλος αὐτὸς περιορίζεται εἰς τοὺς ἀντικειμενικοὺς σκοποὺς τῶν συνθηκῶν.

Ὁ παρῶν Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς Κοινότητος διετύπωσε τὸ πρόβλημα τῆς κατατάξεως διὰ τῶν ἀκολουθῶν ὀρισμῶν :

«Τὸ θεσμικὸν σύστημα τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων εἶναι δύσκολον νὰ

14. Βλ. συνθήκην EEC, ἀρθρον 170-187.

15. Harlan Horse Blake: Business Regulation in the Common Market Countries. In <volume>. 1. New York, McGraw Hill, 1969, pp. 163-164.

συνθήκας, τὰ κράτη-μέλη συμφωνοῦν νὰ χειρίζονται τὰς νομισματικὰς καὶ οἰκονομικὰς τῶν πολιτικὰς ὡς θέματα «κοινῆς ἐνδιαφέροντος». Ἐνῶ τοῦτο ἀπέχετο πολὺ ἀπὸ μιᾶν «ἔνωσιν», ὑπεδείκνυε τουλάχιστον τὸ ὅτι ὑφίσταται γνώσις τοῦ προβλήματος καὶ ἡ ἐπιθυμία νὰ γίνῃ κάτι διὰ τὴν ἐπίλυσίν του¹⁶.

Τὸ ἐπόμενον βῆμα ἦτο ἡ καθίδρυσις μιᾶς πολλαπλότητος ὀργανωτικῶν διατάξεων, διὰ τῶν ὁποίων τὰ «ζητήματα αὐτὰ κοινῆς ἐνδιαφέροντος» θὰ ἦτο δυνατόν νὰ τύχουν διαχειρίσεως. Κατὰ τὸν Φεβρουάριον 1960 τὸ Σύμβουλιον καθώρισε μιᾶν Ἐπιτροπὴν Βραχυπροθέσμου Οἰκονομικῆς Πολιτικῆς διὰ νὰ βελτιώσῃ τὸν συντονισμόν τῶν νομισματικῶν πολιτικῶν. Κατὰ τὸν Ἀπρίλιον 1964 ἡ Ἐπιτροπὴ Μεσοπροθέσμου Οἰκονομικῆς Πολιτικῆς συνεκροτήθη διὰ νὰ συντονίσῃ τὸν προγραμματισμόν ἐπὶ μακροπροθέσμου βάσεως. Τὸν ἐπόμενον μῆνα συνεκροτήθη μία Ἐπιτροπὴ Διοικητῶν Κεντρικῶν Τραπεζῶν, διὰ νὰ ἐνισχύσῃ τὴν νομισματικὴν συνεργασίαν καὶ μία Ἐπιτροπὴ Πολιτικῆς Προϋπολογισμοῦ, διὰ νὰ συγκρίνῃ καὶ συζητῇ τὰς πολιτικὰς ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν μελῶν τῆς Κοινότητος¹⁷.

Ἐν τῷ μεταξῷ μία συστηματικὴ προσπάθεια ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ ἐπιτελείου τῆς ἤρχισε νὰ ἐπισημαίνῃ τὴν ἀνάγκην ἐνισχύσεως τῆς νομισματικῆς συνεργασίας τῆς Κοινότητος. Κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1962 ἡ Ἐπιτροπὴ ὑπέδειξε τὴν ἀνάγκην τοῦ συντονισμοῦ τῶν νομισματικῶν πολιτικῶν διὰ τῆς βελτιώσεως τῶν συμβουλευτικῶν διαδικασιῶν, τῆς ἀποδοχῆς μιᾶς κοινῆς θέσεως ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν νομισματικῶν σχέσεων καὶ τῆς διαπραγματεύσεως μιᾶς συμφωνίας ἐπὶ τῆς ἀμοιβαίας βοήθειας διὰ τὰ μέλη-κράτη τὰ ἔχοντα δυσκολίας μὲ τὸ ἰσοζύγιον πληρωμῶν τῶν. Εἰς τὰς πιέσεις τὰς ἀσκουμένας ἀπὸ τὴν ἀμερόληπτον «πολιτικὴν ὑπηρεσίαν» τῆς Κοινότητος ὀφείλεται ἡ κατὰ τὸ 1964 σύστασις τῶν ὁμάδων¹⁸.

Κατὰ τὸ 1965 ὑπεγράφη ἡ Συνθήκη τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος. Αὕτη ἐπραγματεύετο μόνον κατὰ τρόπον συνοπτικῶν (εἰς τὰ ἄρθρα 104 καὶ 105) τὸ πρόβλημα τῆς νομισματικῆς ἐνώσεως καὶ μόνον παρεμπιπτόντως περὶ οἰκονομικῶν ἐξαιτήσεων. Καὶ ὑπὸ τὴν μορφήν ταύτην τὰ δύο αὐτὰ ἄρθρα, ὁμοῦ μετὰ τοῦ Μνημονίου τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς 24ης Ὀκτωβρίου 1962, ἐσημάτισαν τὴν νομικὴν βάσιν διὰ τὰ ἐπόμενα βήματα πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην.

Τὰ ἐπόμενα χαρακτηριστικὰ βήματα ἤλθον ὡς μία συνέπεια τῆς νομισματικῆς κρίσεως, ἡ ὁποία ἐξεδηλώθη εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ εἰς τὸν κόσμον γύρω εἰς τὸ 1968. Προαισθανομένη τὰς ἐπερχομένας δυσκολίας ἡ Ἐπιτροπὴ ὑπέδειξε, κατὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1968, ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ μελετηθοῦν οἱ ἀκόλουθοι ἀντικειμενικοὶ σκοποὶ: σταθεραὶ νομισματικαὶ ἰσοτιμίαι, ἐξαιρέσεις εἰς τὸν κανόνα αὐτὸν νὰ χορηγοῦνται κατόπιν μετὰ κοινὴν συμφωνίαν, ἡ κατάργησις τῶν ἡμέραν πρὸς ἡμέραν διακυμάνσεων μεταξῶ τῶν κρατῶν-μελῶν, ἡ καθιέρωσις ἐνὸς μῆνα-

16. M. Schanks and Hon Lambert: *The Common Market Today and Tomorrow*. New York, Praeger 1962, p. 80.

17. European Communities Economic and Monetary Union. Yeovil, May 1972, p. 2.

18. European Communities, Commission, Memorandum 24th October 1962.

νισμού άμοιβαίας βοήθειας και ό καθορισμός μιās ευρωπαϊκής λογιστικής μονάδος. Κατά τόν Ιούλιον τά μέλη τής Κοινότητας παρέσχον εις τήν Γαλλίαν νομισματικήν βοήθειαν λόγω των συνεχών δυσχερειών του ίσοζυγίου της πληρωμών. Η Έπιτροπή επίσης έξουσιοδότησε τήν Γαλλίαν νά περιορίση τās εισαγωγάς της και νά επιβάλη και πάλιν τόν έλεγχον επί του ξένου συναλλάγματος προσωρινώς. Η Γαλλία έπωφελήθη τής παραχωρήσεως διά νά επαναφέρη τόν έλεγχον επί του συναλλάγματος κατά τόν Νοέμβριον του 1968. Το φράγκον έξηκολούθησε νά ύφίσταται έν τούτοις διαταραχάς και κατά τήν 8ην Αύγούστου 1969 ύπετιμήθη κατά 11,1 %, ένφ τó γερμανικόν μάρκον άνετιμάτο κατά 9,3 % τόν Οκτώβριον του αυτού έτους¹⁹.

Τά γεγονότα του 1968 και 1969 κατέστρεψαν τόν βαθμόν τής νομισματικής έναρμονίσεως, ό όποιος ειχεν ήδη έπιτευχθῆ, και κατέδειξαν τήν ανάγκην διά μεγαλυτέραν ένότητα εις τόν τομέα αυτόν. Ένωρίτερον, ή άποδοχή μιās κοινής άγροτικής πολιτικής ειχεν ως άποτέλεσμα ή τιμή των δημητριακών νά καθορισθῆ βάσει μιās λογιστικής μονάδος, ή όποία ήτο χονδρικώς τó ίσοδύναμον ενός δολλαρίου εις χρυσόν. Οί όπαδοί τής ένώσεως ήλπισαν ότι καθορίζοντας κοινάς άγροτικές τιμάς θά καθίστων περισσότερον δύσκολον διά μίαν μόνην χώραν νά μεταβάλη τήν άξίαν του νομίσματος της και ότι ή Κοινότης θά έκινείτο, ως εκ τούτου, σταθερώς πρós μίαν μορφήν νομισματικής ένώσεως. Εις τήν γαλλικήν περίπτωση, ότι πραγματοποιήσιν τής ύποτιμήσεως εκείνης θά ήγεν εις τήν αύξησιν των εις φράγκα τιμών των καταβαλλομένων εις τούς Γάλλους καλλιεργητάς θά έφερε συνεπώς πρós μίαν αύξησιν του πληθωρισμού, ή όποία θά παρημποδίζε μονόπλευρον νομισματικήν χειραγώγησιν. Όταν έν τούτοις επήλθεν ή κρίσις, αί συνέπειαι τής ύποτιμήσεως συνεκαλύφθησαν διά κατανομής τής αύξησεως των τιμών των άγροτικών προϊόντων επί περίοδον δύο έτων και επιχορηγήσεως των Γερμανών καλλιεργητών διά τās άπωλείας των εισοδήματος²⁰. Καθορισμός λοιπόν των τιμών μέ βάση τόν χρυσόν άπεδείχθη συνεπώς ότι δέν είναι μία πανάκεια.

Όταν οί άρχηγοί των κρατών ή των κυβερνήσεων συνητηθήσαν εις τήν Χάγην τόν Δεκέμβριον 1969 ειχον πρó αυτών τόσον έν συγκεκριμένον πρόγραμμα ύποβληθέν υπό τής Έπιτροπής όσον και συγκεκριμένην άπόδειξιν υπό μορφήν προσφάτων γεγονότων, ύποδεικνύόντων ότι ήτο ανάγκη νά εύρεθώσι νέαι λύσεις. Το πρόγραμμα τής Έπιτροπής — τó Μνημόνιον Barre — ύπέδειξε τήν διαρρύθμισιν των οικονομικών και νομισματικών πολιτικών, ούτως ώστε ή όλοκλήρωσις θά ήδύνατο νά κινηθῆ πρós τά πρόσω ταυτοχρόνως και επί των δύο μετώπων. Όσον άφορῆ τās οικονομικάς πολιτικάς, ύπεδείχθη ότι θά έπρεπε νά γίνεται φάσεως, ή όποία δυνατόν νά ειχεν ύλικήν επίπτωσην επί των έτέρων μελών. Έξηγήθη όπως τά μέλη έπεξεργασθούν ένα σύστημα βραχυπροθέσου νομισματικής ύποστηρίξεως μεταξύ μελών-τραπεζών, ως επίσης νά έπεξεργασθούν ένα σύστημα

19. Ένθ' άνωτέρω, σελ. 2.

20. Anonymous: Monetary and economic Union. European Studies 15, 1972.

μεσοπροθέσμου υποστηρίξεως. Ἡ κεφαλὴ τοῦ κράτους ἢ ὁ υπεύθυνος τῆς κυβερνήσεως εἰδικῶς ἀπεφάσισαν ὅτι θὰ ἔδει νὰ ἐπεξεργασθῆ ἓν πρόγραμμα κατὰ τὸ 1972 διὰ τὴν σταδιακὴν ἐπίτευξιν τῆς οἰκονομικῆς καὶ νομισματικῆς ἐνώσεως «βάσει τοῦ Μνημονίου τοῦ ὑποβληθέντος ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τὴν 12.2.1969 (τὸ σχέδιον Barre) καὶ ἐν στενῇ συνεργασίᾳ μετὰ τῆς Ἐπιτροπῆς»²¹.

Συμφώνησαν ἐπίσης νὰ μελετήσουν τὴν σύστασιν ἐνὸς Εὐρωπαϊκοῦ Ἀποθεματικοῦ Ταμείου, ὡς τὴν συνέπειαν ἐνηρμονισμένων οἰκονομικῶν πολιτικῶν.

Τὸ ἐπόμενον ἔτος ἀφιερώθη τόσον εἰς τὴν μελέτην ὅσον καὶ τὴν δρᾶσιν συμφώνως πρὸς τὰς γενικὰς αὐτὰς γραμμὰς. Ἡ μείζων ληφθεῖσα ἐνέργεια ἦτο μία συμφωνία ὑπὸ τῶν κεντρικῶν — ἐκδοτικῶν — τραπεζῶν τῶν ἑξ χωρῶν, νὰ ἐνεργοποιήσουν ἓν σύστημα βραχυπρόθεσμον νομισματικῆς βοήθειάς ἐκ δύο (2) δισεκατομμυρίων δολλαρίων. Ἡ ἐνέργεια αὕτη ἀνελήφθη τὸν Φεβρουάριον 1970. Τὸν Ἰούλιον τὸ Συμβούλιον ἀπεφάσισε γὰ εἰσαγάγῃ μηχανισμόν μεσοπροθέσμου νομισματικῆς βοήθειάς. Αἱ μελέται, ἐν ἀντιθέσει, ἦσαν περισσότερο χαρακτηριστικαί²².

Ὡς συμβολὴ τῆς διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ πλάνου Barre ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπέστειλε τὴν 4ην Μαρτίου 1974 μίαν ἀνακοίνωσιν πρὸς τὸ Συμβούλιον σκιαγραφοῦσαν τὰς ἀρχὰς αἰτίνας θὰ ἔδει ν' ἀκολουθηθοῦν πρὸς ἐπίτευξιν τῆς νομισματικῆς καὶ οἰκονομικῆς ὁλοκληρώσεως. Τὸ πρόγραμμα — τὸ πλάνο — τῆς ὑπεδείκνυε μίαν μετὰ περισκέψεως κατὰ φάσεις ἀσκηθησομένην ἐνέργειαν, ἄγουσαν ἐνδεχομένως πρὸς τὴν σύναψιν μιᾶς τοπικῆς συνθήκης ἀναθετοῦσης εἰς τὴν Κοινότητα πάσας τὰς ἐξουσίας τὰς ἀπαιτούμενας διὰ νὰ διασφαλισθῆ μία ὁμαλὴ μετάβασις πρὸς τὴν ἔνωσιν. Ἦτο ἓν πρόγραμμα τριῶν φάσεων, τὸ ὅποῖον θὰ ἀπεκορυφοῦτο εἰς μίαν πλήρη ὁλοκληρώσιν τῶν οἰκονομικῶν καὶ νομισματικῶν λειτουργῶν κατὰ τὸ 1980²³.

Ἄμα τῇ λήψει τῆς ἀνακοινώσεως τῶν προτάσεων τῆς Ἐπιτροπῆς οἱ ὑπουργοὶ τῶν Οἰκονομικῶν τῶν ἑξ χωρῶν συνέστησαν μίαν ὁμάδα μελέτης ἑξ ἐμπειρογνομόνων ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ πρωθυπουργοῦ τοῦ Λουξεμβούργου καὶ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν Pierre Werner, ἵνα προβάλλῃ αὕτη κριτικὴν τοῦ πλάνου τῆς Ἐπιτροπῆς. Ἡ ὁμάς Werner εἰργάσθη ταχέως καὶ συνέταξε μίαν προκαταρκτικὴν ἔκθεσιν τὸν Ἰούνιον 1970, ἀναφέρουσαν ὅτι ἡ οἰκονομικὴ καὶ νομισματικὴ ἔνωσις «φαίνεται ὅτι εἶναι πραγματοποιήσιμος κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς τρεχούσης δεκαετίας, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι αὕτη θὰ τύχῃ τῆς διαρκοῦς καὶ συνεχοῦς πολιτικῆς ὑποστηρίξεως τῶν κυβερνήσεων». Τὸ γενικὸν τοῦτο συμπέρασμα ἐγένετο ἀμέσως ἀποδεκτὸν ἀπὸ τὸ Συμβούλιον²⁴.

Ἡ πλήρης ἔκθεσις Werner ἐξεδόθη κατὰ τὸν Ὀκτώβριον 1970. Ἐτόνιζεν ἰσχυρῶς τὸ ἀκατάλληλον τῶν ὑφισταμένων θεσμικῶν καθιδρυμάτων τῆς Κοινότητος καὶ καθόριζε τὰ βασικὰ στοιχεῖα τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὴν ἐφαρμογὴν μιᾶς

21. Economic and Monetary Union, p. 2.

22. Economic and Monetary Union, p. 2.

23. European Communities, Commission, Communication of March 4, 1970.

24. Economic and Monetary Union,

πλήρους οικονομικής και νομισματικής ενώσεως. Δύο νέα όργανα θα έδει να δημιουργηθούν. Το πρώτον θα έδει να είναι «έν κέντρον λήψεως αποφάσεων διά οικονομικήν πολιτικήν», το όποιον θα ήτο υπεύθυνον έναντι του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και θα ελειτούργει αποκλειστικώς διά τὰ συμφέροντα τῆς Κοινοβουλίου και θα ελειτούργει αποκλειστικώς διά τὰ συμφέροντα τῆς Κοινότητας. Το δεύτερον θα ήτο έν σύστημα έκδοτικῶν τραπεζῶν τῆς Κοινότητας. Το όποιον θα ήδύνατο να διαμορφωθῆ συμφώνως πρὸς τὸ σύστημα τῆς Federal Reserve εἰς τὰς Η.Π.Α. Το σύστημα τοῦτο θα έξουσιοδοτεῖτο να λαμβάνη αποφάσεις ἐπὶ νομισματικῶν θεμάτων. Το πρώτον στάδιον τῆς νομισματικῆς ενώσεως θα ήτο δυνατόν ν' ἀρχίσῃ τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1971 και να συνεχισθῆ ἐπὶ τρία ἔτη. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς φάσεως αὐτῆς θα συνήπτετο κοινὴ συμφωνία ἐπὶ τῶν θεμελιωδῶν ἀντικειμενικῶν σκοπῶν τῆς οικονομικῆς και νομισματικῆς πολιτικῆς τῆς Κοινότητας και θα ἀνελαμβάνοντο ἐξαντλητικαὶ μελέται τῆς Ευρωπαϊκῆς Οἰκονομίας. Ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν Διοικητῶν τῶν Ἐκδοτικῶν Τραπεζῶν θα παῖκῃς Οἰκονομίας. Ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν Διοικητῶν τῶν Ἐκδοτικῶν Τραπεζῶν θα ἔπαιζεν ἕνα ἀξιοῦσης σπουδαιότητος ρόλον χειριζομένη ὅλα τὰ προβλήματα νομισματικῆς πολιτικῆς. Το δεύτερον στάδιον θα ἐχρησιμοποιεῖτο διά τὴν παρασκευὴν νόμων πρὸς ψήφισιν ὑπὸ τῶν Κοινοβουλίων και τὸν σχηματισμὸν ἐνὸς Ταμείου Ευρωπαϊκῆς Νομισματικῆς Συνεργασίας, τοῦ προδρόμου τοῦ συστήματος έκδοτικῶν τραπεζῶν τῆς Κοινότητας²⁵.

Μία σοβαρὰ τρίτη μελέτη συνετάγη ὑπὸ ὁμάδος ἐμπειρογνομόνων και κατέστη γνωστὴ ὡς ἡ ἔκθεσις Ansiaux. Ἡ ἔμφασις τῆς ὁμάδος ταύτης ήτο ἐπὶ τῆς νομισματικῆς ὁλοκληρώσεως διά τῆς συνεργασίας έκδοτικῆς τραπεζῆς. Ἐν πρώτον βῆμα πρὸς ἕνα συναλλακτικὸν σύστημα θα ἀπήτει ὅπως αἱ έκδοτικαὶ Τράπεζαι συγκεντρώσουσιν τὰς προσπάθειάς των πρὸς περιορισμὸν τῶν διακυμάνσεων μεταξὺ τῶν ἰδίων αὐτῶν νομισμάτων. Αἱ διαφοραὶ εἰς τὸ περιθώριον θα ἐμειοῦντο προοδευτικῶς, μέχρις ὅτου θα ἔφθανον οὐσιαστικῶς εἰς τὴν ἰσοτιμίαν. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο έν κοινὸν νόμισμα, τοὐλάχιστον διά διεθνή ἰσοζύγια, θα ήτο δυνατόν να ἐγίνετο ἀποδεκτόν, ἀνευ κλονισμῶν, εἰς τὴν Οἰκονομίαν οἰασδήποτε χώρας²⁶.

Ἐκ τῶν τριῶν ἐκθέσεων ἡ μελέτη τοῦ Werner ήτο ἡ ἀσκήσασα τὴν μείζονα ἐπιρροὴν και ἐνεθάρρυνε τὰς μεγαλυτέρας συζητήσεις.

Ἡ πολιτικὴ συζήτησις, ἥτις ἠκολούθησε τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἐκθέσεως Werner, περιεγράφη ἐνίοτε ὡς μία μάχη μεταξὺ χρηματολόγων και οικονομολόγων, με τὴν Γαλλικὴν Κυβέρνησιν ὡς τὸν κύριον πρωταγωνιστὴν τῆς νομισματικῆς προσεγγίσεως. Οἱ χρηματολόγοι ἤθελον να προχωρήσουσιν τὰ μέλη-κράτη ὀλοταχῶς πρὸς τὴν νομισματικὴν ἑνωσιν — δηλαδὴ πρὸς τὴν δημιουργίαν ἐνὸς μέσου τοῦ ὀποῖου θα συνεποσοῦτο σχεδὸν πρὸς έν κοινὸν νόμισμα — και ἔδιδον ὀλιγωτέραν ἔμφασιν εἰς τὴν ἀνάγκην τῶν συντονισμῶν ἢ τῆς συγκεντρώσεως τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς — οἱ οικονομολόγοι ἀντέτεινον ὅτι ἡ νομισματικὴ ἑνωσις δὲν θα ἐπετύγγανεν, ἐκτὸς ἐάν κατοχυροῦτο ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ συντονισμοῦ τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς²⁷.

25. European Communities Report of October 8, 1970.

26. European Communities, in: Report of August 1970.

27. European Studies. No. 15, p. 3.

Οι Γερμανοί με τὸ ἰσχυρότερον νόμισμα εἰς τὴν Κοινότητα ἀντέδρων εἰς τὴν ἀποδοχὴν τῆς ἀπόψεως τῶν «χρηματολόγων», διότι τοῦτο θὰ ἐσήμαινε τὴν ἀνατίμησιν τοῦ φράγκου καὶ τῆς λιρέττας ἄνευ ἀντιστοίχου βελτιώσεως τῶν οἰκονομικῶν πολιτικῶν τῶν χωρῶν αὐτῶν αἱ ὁποῖαι ἔκαμον τὰ νομίσματα ταῦτα νὰ εἶναι διαρκῶς ἀσθενῆ. Οἱ Γάλλοι, ἀπὸ τῆς πλευρᾶς των, δὲν ἐπεθύμουν νὰ παραιτηθοῦν τῆς κυριαρχίας των ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς.

Ὡς κανονικῶς πάντοτε συνέβαιναν εἰς τὰς τοιαύτας περιπτώσεις, οἱ ἔξ κατῶρθσαν νὰ ἐπιτύχουν ἓνα συμβιβασμὸν ἔνωρις τὸ 1961. Θὰ ἐγίνετο ἀπόπειρα πορείας συμφώνως πρὸς τὰς γραμμάς τῶν διαφορῶν ἐκθέσεων διὰ νὰ ἐπιτευχθῆ νομισματικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἔνωσις κατὰ τὸ 1980. Μετὰ τρία ἔτη ἡ γενομένη πρόοδος θὰ ἐξητάζετο καὶ θὰ ἐμελετώοντο νέα μέτρα διὰ τὴν μεταβίβασιν δικαιοδοσιῶν εἰς τὴν Κοινότητα. Κατὰ τὸν χρόνον αὐτὸν οἰαδήποτε κυβέρνησις ἢ ὁποῖα δὲν θὰ ἦτο ἱκανοποιημένη ἐκ τῶν νέων ἀποφάσεων θὰ ἠδύνατο μὲ προειδοποίησιν δύο ἐτῶν νὰ ἀποσυρθῆ ἀπὸ τὰς γενομένας προπαρασκευαστικὰς ἐργασίας διὰ τὴν νομισματικὴν ἐνοποίησην²⁸.

Ἐπιπροσθέτως πρὸς τὴν γενικὴν ταύτην θεώρησιν, τὸ Συμβούλιον ἔλαβεν ἀριθμὸν θεμελιωδῶν ἀποφάσεων. Τὸ πρῶτον στάδιον τῆς νομισματικῆς ἐνοποιήσεως θὰ ἤρχιζε τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1971 καὶ θὰ ἔληγε τὴν 31ην Δεκεμβρίου 1973. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς φάσεως αὐτῆς μεγάλη ἐμπιστοσύνη θὰ ἐδίδοτο εἰς τὴν συνεργασίαν τῶν ἐκδοτικῶν τραπεζῶν τῆς Κοινότητος. Τὸ Συμβούλιον ἀπεφάσισεν ὅτι θὰ συνέρχεται τρεῖς φορές κατ' ἔτος διὰ νὰ ἐξετάζη τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν συνεδριάσεων αὐτῶν θὰ καθορίζετο βραχυπρόθεσμος πολιτικὴ (τριῶν μηνῶν ἢ ὀλιγώτερον) καὶ θὰ ἐπεκυροῦτο, ἐὰν θὰ ἦτο ἀνάγκη, ὑπὸ ἀποφάσεων, κατευθύνσεων ἢ συστάσεων. Πρόβλεψις, ἐπίσης ἐγένετο διὰ κανονικὰς συνεδρίας τῶν Διοικητῶν τῶν Ἐκδοτικῶν Τραπεζῶν, κατὰ τὰς ὁποίας θὰ ἦτο δυνατόν νὰ λαμβάνωνται ἀποφάσεις ἀφορῶσαι εἰς τὴν ρευστότητα τῶν τραπεζῶν, τὰς συνθήκας διὰ τὴν διαθεσιμότητα πιστώσεως καὶ τὸ ἐπίπεδον τῶν ἐπιτοκίων. Εἰδικὴ συμφωνία συνήφθη ἐπὶ μεσοπρόθεσμου οἰκονομικοῦ προγράμματος διὰ τὴν Κοινότητα, τὴν φορὰν αὐτὴν μὲ εἰδικούς ἀριθμούς καὶ παροχάς²⁹.

Αἱ ἀποφάσεις αὗται ἐχαιρετίσθησαν ὡς ἓν μείζον ὀρόσημον εἰς τὴν κατασκευὴν μιᾶς ἐνοποιημένης Εὐρώπης, ἀλλὰ ἡ φορὰ ἀνεκόπη ἀπὸ μίαν διεθνῆ νομισματικὴν κρίσιν, ἡ ὁποία ἐξερράγη δύο μῆνας ἀργότερον. Ἡ κρίσις προεκλήθη ἀπὸ τὸ ἐμμένον καὶ συνεχῶς ἀυξανόμενον ἔλλειμμα τοῦ ἀμερικανικοῦ ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου. Ἴνα ἀποβάλῃ τὰ πλεονάζοντα δολλάρια ἡ Γερμανία ἀπεφάσισε νὰ ἐπιτρέψῃ ὅπως τὸ μάρκον κυμαίνεται ἀνυποστήρικτον εἰς τὰ ξένα Χρηματιστήρια. Ἡ Ὀλλανδία τὴν ἠκολούθησεν ἐντὸς ὀλίγου.

Ἡ γερμανικὴ ἐνέργεια ἐλήφθη μονοπλεύρως, ἀφοῦ πρῶτον ἡ Γερμανία προσεπάθησε νὰ πείσῃ τοὺς συνεταίρους τῆς νὰ προβῶσιν εἰς μίαν ἐνέργειαν τῆς Κοινότητος. Ἡ Γαλλία ἐδίστασεν, ὡς φαίνεται, διότι δὲν ἐπεθύμει νὰ κατα-

28. European Studies.

29. Official Journal of the European Comm. C-28 of March 27 1971, pp. 1-7.

στρέψη τήν ανταγωνιστικότητα τῶν γαλλικῶν ἐξαγωγῶν. Τήν 15ην Αὐγούστου ὁ Πρόεδρος Νίξον ἀνέστειλε τήν ὑποχρέωσιν τῶν Η.Π.Α. νά πολοῦν χρυσόν ἔναντι δολλαρίων καί ἄπασαι αἱ χώραι τῆς Κοινότητος, ἐκτός τῆς Γαλλίας, ἠκολούθησαν τήν ἐνέργειαν τῆς Γερμανίας καί τῆς Ὀλλανδίας. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἡ προοδευτικὴ συστολὴ τῶν περιθωρίων διακυμάνσεως μεταξὺ τῶν νομισμάτων τῆς Κοινότητος, ἡ ὁποία ἀπετέλει τὸ βασικὸν στοιχείον τοῦ προγράμματος τοῦ 1971 περί νομισματικῆς ἐνώσεως, ἦτο ἀδύνατον νά πραγματοποιηθῆ³⁰. Ἀντὶ νά κινηθοῦν μαζὶ τὰ εὐρωπαϊκὰ νομίσματα ἀπεμακρύνθησαν ἐτι μᾶλλον ἀλλήλων.

Κάποιοι εἶδος τάξεως εἰς τὸ διεθνὲς νομισματικὸν σύστημα δὲν κατέστη δυνατόν νά ἀποκατασταθῆ, παρὰ κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους. Ἡ συμφωνία τῆς Washington τῆς 10ης Δεκεμβρίου 1961 προέβλεπε μίαν γενικὴν ἀνακατάταξιν τῶν νομισμάτων καί τήν αὔξησιν τῆς τιμῆς τοῦ χρυσοῦ. Ἡ Ἰαπωνία καί ἡ Γερμανία ὑπερέτιμωσαν τὰ νομίσματά των ἔναντι τοῦ δολλαρίου κατὰ τὸ ἀνώτερον ποσοστὸν, ἡ Ἰταλία, ἡ Γαλλία καί ἡ Μ. Βρετανία κατὰ τὸ κατώτατον μετὰ τὴν Ὀλλανδίαν καί τὸ Βέλγιον. Συνεφωνήθη ὅτι τὰ ξένα νομίσματα θά ἐπετρέπετο νά διακυμαίνωνται, πλέον ἢ ἔλασσον τῶν 2,25 % ἔναντι τοῦ δολλαρίου. Τὰ νέα αὐτὰ μέτρα ἀνεμένετο νά ἀποτελέσουν ἓν προσωρινὸν μέτρον ἀναστολῆς δημιουργίας χάσματος, ἐν ἀναμονῇ μιᾶς περισσότερον δραστηκῆς ἀναμορφώσεως τοῦ διεθνoῦς νομισματικοῦ συστήματος. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς εὐρωπαϊκῆς νομισματικῆς ἐνώσεως οἱ ἐξ ἑῶν ἐαυτοῦς, μετὰ τὴν Συνδιάσκεψιν τῆς Washington, εἰς ἓνα κατὰ πολὺ εὐρύτερον περιθώριον διακυμάνσεως μεταξὺ τῶν νομισμάτων τῶν 9 % ἀντὶ τοῦ προτέρου ἐκ 3 %³¹.

Τοιοῦτον χάσμα προεκάλει δυσκολίας, ἰδιαίτερος εἰς τὸν τομέα τῶν ἀγροτικῶν τιμῶν, καί οὕτω κατεβλήθησαν κατὰ τὴν ἀνοιξιν τοῦ 1972 προσπάθειαι διὰ τὴν μείωσιν του. Τὸ Συμβούλιον ἀπεφάσισε νά περιτείλῃ τὸ χάσμα εἰς 2,25 % μεταξὺ τῶν ἰδίων αὐτοῦ νομισμάτων. Τὸ σχέδιον τοῦτο κατέστη γνωστὸν ὡς «τὸ φίδι μέσα στὸ τούννελ», τοῦ τούννελ ἀντιπροσωπεύοντος τὴν μεγίστην ἐπιτρεπομένην διακύμανσιν δι' οἰονδήποτε νόμισμα τῆς Κοινότητος ἔναντι τοῦ δολλαρίου καί τοῦ φιδιοῦ ἀντιπροσωπεύοντος τὴν μεγίστην ἐπιτρεπομένην διακύμανσιν μεταξὺ τῶν νομισμάτων τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς. Συμβάλλοντα εἰς τὸ μήκος τοῦ «φιδιοῦ» ἦσαν τὰ τρία ἐπίδοξα νέα μέλη τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς: Βρετανία, Δανία καί Ἰρλανδία. Τὸ σχέδιον τοῦτο ἦτο ἐπίσης γνωστὸν ρεαλιστικώτερον ὡς ἡ Συμφωνία τῆς Βασιλείας³².

Ἐπίσης τὸ Συμβούλιον ἀπεδέχθη σειρὰν μέτρων σημασίας εἰς τὸν τομέα τῆς νομισματικῆς καί οἰκονομικῆς ἐνώσεως. Μία ἀπόφασιν τῆς 21ης Μαρτίου 1972 ἐδηιοῦργησε μίαν ὁμάδα ὑψηλοῦ ἐπιπέδου, ὑπὸ τὸ Συμβούλιον, διὰ νά

30. European Studies. No. 15, p. 3.

31. New York Times, p. 1, 9-12-1971.

32. European Studies. No. 15, p. 4.

συντονίση τὰς νομισματικῆς καὶ οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Ὅποτεν μία κυβέρνησις-μέλος πιστεύη ὅτι εἶναι ἀναγκαία κάποια μεταλλαγή εἰς τομέα τινὰ τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς, καὶ ὅτι ἡ μεταλλαγή αὐτὴ θὰ εἶχε νομισματικὰς ἐπιπτώσεις, τότε δεόν νὰ ζητηθῇ ἡ γνώμη τῆς ἀνωτέρω ομάδος. Ἄλλη ἀπόφασις ἦτο νὰ ἐπιταχυνθῇ ἡ ἐκστρατεία διὰ τὴν ἐνδοδομικὴν καὶ περιφερειακὴν ἀνάπτυξιν, διὰ χρηματοδοτήσεως ἔργων διὰ τὰς πτωχὰς περιοχὰς καὶ βιομηχανίας παρὰ τῆς Κοινότητος. Τὰ μέλη συνεφώνησαν νὰ ἐναρμονίσουν τὰς φορολογικὰς καὶ κοινωνικὰς πολιτικὰς τῶν καὶ νὰ ἐλευθερώσουν τὰς κινήσεις τοῦ κεφαλαίου ἀπὸ τῆς μᾶς εἰς τὴν ἑτέραν τῶν χωρῶν ἐντὸς τῆς Κοινότητος³³.

Τὸ «φίδι εἰς τὸ τοῦννελ» δὲν εἰργάσθη ὡς ἀνεμένετο κατὰ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ 1972. Ἡ κερδοσκοπία κατὰ τῆς λίρας συνεχίσθη εἰς τοιαύτην ἑκτασιν, ὥστε ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ἀπεφάσισε τὴν 23ην Ἰουνίου 1972 νὰ ἀφήσῃ τὴν λίραν νὰ διακυμαίνεται ἐλευθέρως. Μία παρενέργεια ἐκ τῆς κατὰ τῆς λίρας πίεσεως ἦτο ἡ ἀδυναμία τῆς ἰταλικῆς λιρέττας. Συνεπῶς αἱ Ἀρχαὶ τῆς Κοινότητος ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπιτρέψουν εἰς τὴν Ἰταλίαν νὰ ἐπέμβῃ εἰς τὴν διὰ δολλαρίων ἀγορὰν ξένου συναλλάγματος, ἵνα διατηρήσῃ τὸ 2,25 τοῦ ἐνδοκοινοτικοῦ χάσματος. Ἡ Δανία ἐπέστρεψεν εἰς τὸ εὐρύτερον χάσμα τῆς Washington τὸν Ἰούνιον 1972, ἀλλὰ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Κοινότητα μετὰ τὴν ἀποδοχὴν της ὡς μέλους αὐτῆς.

(Συνεχίζεται)

33. European Communities, Council Resolution ect. of April 18, 1972, p. 3.